

Fransa utancverici tarixindən ibrət götürməlidir

Dünyanın tanınmış simaları, görkəmli siyasətçiləri iyirmi beşinci ilini yaşadığımız XXI əsrə demokratiya, söz azadlığı, sülh və qarşılıqlı əməkdaşlıq əsrə adlandırırlar. Əslində, elə belə də olmalıdır. Çünki illər keçdikcə insanlarla bərabər zaman da, dövr də, lap elə dünyanın özü də dəyişir, inkişaf edir. Demokratiya, söz azadlığı, sülh və qarşılıqlı əməkdaşlıq kamillikdən doğur.

Amma təəssüflər olsun ki, müstəmləkəçilik siyasəti yürüdən Fransa və onun kimi dövlətlər kamilləşmək istəməzlər, ağlasığmaz iddiaları, neokolonialist iştahaları ilə bütün demokratik dəyərlərə sarsıdıcı zərbələr vururlar. Rəsmi Paris də özünün olmayan ərazilərdə, ölkələrdə müstəmləkəçilik siyasəti yürütmək, insanları zorla tabeçiliyində saxlamaq kimi çirkin, bəşəri dəyərlərə zidd olan niyyətlərindən əl çəkmək istəmir.

Heç nədən və heç kimdən utanıb-qızarmadan özünü "demokratiyanın beşiyi" adlandıran, "azadlıq, bərabərlik, qardaşlıq" şüarını başının üstündən bayraq kimi asan Fransa XXI əsrdə də neokolonializm siyasətini zor gücünə davam etdirir. Çirkin məqsədlərinə çatmaq üçün rəsmi Paris əli çatmayan yerlərə ayağını, ayağı çatmayan yerlərə də əllərini uzadır. Məhz elə buna görə də dünyanın bir çox yerində Fransanın nəzarətində olan ərazilər var. Yelisey sarayında oturub ölkəyə rəhbərlik edənlər isə özlərinin olmayan bu ölkələri heç bir mənə ifadə etməyən, qondarma "dənizaşırı ərazilər" adlandırırlar.

Neokolonialist arzularından əl çəkməyən Fransa tarixdən ibrət götürməyə meyilli deyil. Aparılan müşahidələr onu göstərir ki, Fransa müstəmləkəçiliyi sistemli şəkildə tətbiq və müdafiə edən ölkədir. Belə ölkələrin tarixindən isə həmişə qan və ölüm qoxusu gəlir.

Fransanın müstəmləkəçilik siyasəti dünən, bu günün işi deyil. Bu ölkənin müstəmləkəçilik siyasətinin tarixi çox qədimdir, 1535-ci ilə qədər gedib çıxır. Fransa böyük kəşflər dövründə Portuqaliya və İspaniyadan sonra xaricdəki ərazilərin öyrənilməsi və kolonizasiyası ilə məşğul olan üçüncü Avropa ölkəsi olub. Əsrlərdir Fransa müstəmləkə siyasəti yürüdərək nəzarətində

olan ölkələrin yeraltı, yerüstü təbii sərvətlərini və insan resurslarını istismar edir. Müstəmləkəçilik keçmişindən utanmadan "dənizaşırı ərazilər" adlandırdığı ölkələrdən böyük sərvət toplayır. Təəssüflər olsun ki, dünya ölkələri bu mühüm məsələyə olduqca laqeyd yanaşırlar. Həmin bölgələrdə yaşayan xalqlar artıq fransızların zülmünə, zillətinə dözməyərək haqq səslərini qaldırırlar. Son zamanlar bu ölkələrdə Fransanın müstəmləkəçiliyinə qarşı etiraz dalğaları səngimək bilmir. Artıq xalqlar azadlıq və müstəqillik tələb edirlər. Bu etirazların nəticəsidir ki, Fransanın Afrika qitəsindən çıxarılması prosesi başlayıb. Bütün bunlar isə Yelisey sarayının uzun illər yürütdüyü siyasətin səhv, ədalətsiz olduğunu göstərir. Səhvləri düzəltmək isə heç vaxt gec deyil. Qoy rəsmi Paris bu barədə yaxşı-yaxşı fikirləşsin, müstəmləkəçilik siyasətinə son qoysun. Azadlıq istəyən xalqları qan gölündə boğmasın.

Fransanın ən amansız müstəmləkə siyasəti yürütdüyü ölkələrdən biri də Əlcəzairdir. Bu ölkədə 1,5 milyon nəfər fransızlar tərəfindən qətlə yetirilib, 100 minlərlə insan ağır yaralanıb. Fransa hökuməti Əlcəzairdə xalq hərəkatını boğmaq üçün bu ölkəyə 500 min nəfərdən ibarət ordu qüvvələri yeridib. Fransızlar işğal etdikləri Əlcəzair ərazisinə milyondan çox mina basdı-

rırlar. Təəssüflər olsun ki, Fransa insanlara ölüm və bədbəxtliklər gətirən həmin minaların xəritələrini Əlcəzair tərəfinə vermir. Buna görə də Azərbaycan kimi, Əlcəzair də dünyada mina partlayışından ən çox əziyyət çəkən ölkələrin sırasında ön sıralardan birindədir.

Fransa işğal etdiyi Cibuti, Nigeriya və Çadda dəhşətli vəhşiliklər törədib. Tarixin səhifələrinə "elm adamlarının soyqırımı" kimi yazılan qanlı hadisə də, necə deyirlər, fransızların "əl işidir". Təkcə 1917-ci ildə Çadda dini həyatı yenidən nizamlamaq adı altında konfrans təşkil edərək tədbirə qatılan 400-ə yaxın müsəlman elm adamını fransız əsgərlər heç bir səbəb olmadan güllələyiblər. Rəsmi Parisin törətdiyi qanlı hadisələr, soyqırımları bununla bitmir. Fransızlar Seneqal, Benin, Burkina-Faso, Qabon, Qvineya, Ekvatorial Qvineya, Fildişi Sahili, Kamerun, Mavritaniya, Niger, Tunis, Vyetnam, Martinika adası və digər ərazilərdə minlərlə insanın ölümü ilə nəticələnən eyni qanlı əməllər həyata keçiriblər. XXI əsrdə də müstəmləkəçilik siyasətindən əl çəkməyən Fransanın atdığı bütün addımlar özündə yalnız zorakılıq və təcavüzü əks etdirir. İllərdən bəri törətdiyi cinayətlərə görə Fransa tarix qarşısında cavab verməlidir, zülm etdiyi xalqlardan üzr istəməlidir.

Azərbaycan dünyada Fransanın müstəmləkəçilik siyasətini ifşa edən, bu istiqamətdə olduqca səmərəli siyasət aparan ölkə kimi tanınır.

Hazırda Fransanın ağır kolonialist siyasətindən əziyyət çəkən ölkələrdə müstəmləkəçiliyə qarşı mübarizənin yeni mərhələsi başlayıb. Bu mərhələ əsərə qarşı ayağa qalxan xalqların qəti mövqə sərgiləmələri ilə özünü göstərir. Aparılan mübarizələrin məntiqi nəticəsi olaraq getdikcə daha çox ölkədə Fransanın mövcudluğuna son qoyulur. Artıq bir neçə ildir ki, paytaxtımız müstəmləkəçiliyə qarşı mübarizə fəaliyyətlərinin və dekolonizasiya proseslərinin mərkəzinə çevrilib. Azadlıq istəyən xalqlar Fransanın talançılıq və istismar siyasətinə etirazlarını beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırmaq üçün Bakını ideal məkan seçiblər.

Fransanın müstəmləkəçilik siyasətinin ifşasında Azərbaycanın təklifləri əsasında yaranan Bakı Təşəbbüs Qrupu çox mühüm işlər görür, bu istiqamətdə uğurlu addımlar atır. 2023-cü ildən fəaliyyətə başlayan Bakı Təşəbbüs Qrupu artıq beynəlxalq platformaya çevrilib. Təşkilat Fransanın həyata keçirdiyi müstəmləkəçilik və neokolonializm siyasəti əleyhinə mübarizə məqsədi ilə təkcə ölkəmizin paytaxtında deyil, Cenevrədə, İstanbulda, Nyu-Yorkda çoxlu sayda beynəlxalq konfranslar keçirib. Təşkilat olunan və yüksək səviyyədə keçirilən beynəlxalq tədbirlərdə Polineziya, Korsika, Melaneziya, Karib dənizi və Antil adalarında təbii sərvətlərin vəhşicəsinə istismarı barədə ətraflı məlumat verilib.

Azərbaycanın bu istiqamətdə apardığı işlərə dünyanın bütün sivil ölkələri də qoşulmalıdır. Fransanın irqçi siyasətindən əziyyət çəkən xalqların narahatlığına, böyük cəsarətlə apardıqları haqq-ədalət mübarizəsinə dəstək verməlidir. Beynəlxalq birlik zülm edənə yox, zülm çəkənə yanında olmalıdır. Fransanın dünyadakı ərköyünlüyünə, beynəlxalq hüquqa zidd olan, insanlıq əleyhinə atdığı addımlara son qoyulmalıdır. Müstəmləkəçiliyin, kolonialist siyasətin dayandırılmasının zamanı çoxdan çatıb.

*Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"*